

KAMIEŃ Z BŁAŻKOWEJ

W listopadzie 2017 roku wracaliśmy z moim synem Franciszkiem z wyprawy w poszukiwaniu cysterskiego kamienia granicznego w okolicach Kochanowa. Aby urozmaicić sobie drogę powrotną zdecydowaliśmy się przejechać między innymi przez Błażkową, wioskę przed laty należącą częściowo do krzeszowskich cystersów. Właśnie podziwialiśmy miejscowość z okien samochodu, kiedy niespodziewanie naszą uwagę przykuł kamienny obiekt znajdujący się tuż przy drodze. Z daleka swoją formą przypominał on nieco kamień graniczny.

Ilustracja 1: Zdjęcia przedstawiające kamień graniczny z Błażkowej. Fotografia: Marian Gabrowski, wrzesień 2019.

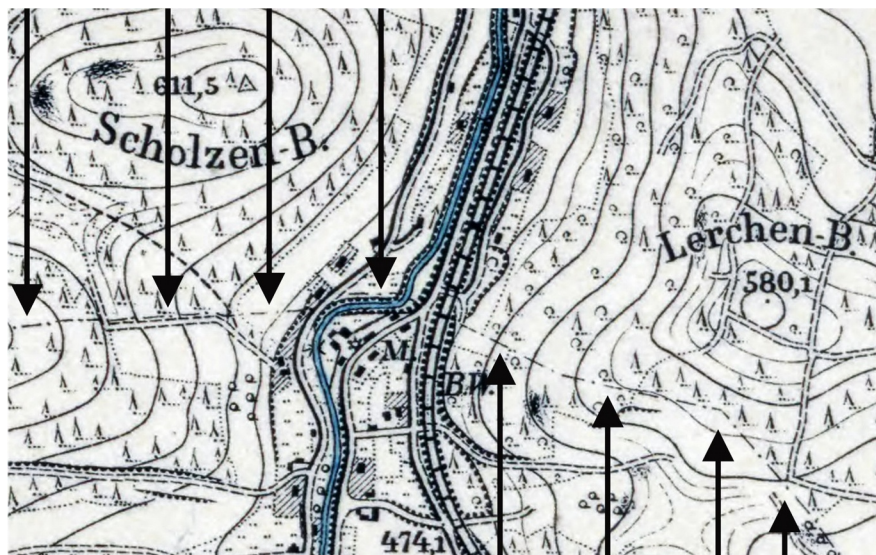
Po dokładnym obejrzeniu naszego znaleziska okazało się, że niewątpliwie jest to dawny znak graniczny, o czym świadczy zlokalizowany na jego szczycie znak „+”. Z boku kamiennego słupa widoczna jest nieco zatarta, lecz jeszcze czytelna liczba „1577”, będąca prawdopodobnie datą ustawienia owego znaku.

Niestety w literaturze nie udało mi się natrafić na jakiegokolwiek wzmianki o tymże obiekcie. Choć kamień ten zlokalizowany jest w samym środku Błażkowej, to ani słowem nie wspomina o nim „*Słownik geografii turystycznej Sudetów*” w haśle „*Błażkowa*”¹. Postanowiłem więc o tym ciekawym znalezisku poinformować autora bloga „*Ścieżką w bok*”², gdyż jako osoba interesująca się oznakowaniem granicznym opactw i zakonów w Sudetach mógł on posiadać jakieś informacje na ten temat. Była to trafna decyzja, ponieważ od razu odpisał mi on, że kamień ten znajduje się „... na starej granicy dóbr pomiędzy Nieder Blas-

1 M. Staffa (red.), *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, tom 8; [2]s.58-61.

2 <https://sciezkawbok.wordpress.com> – dostęp wrzesień 2019.

dorf i Ober Blasdorf³. Dodatkowo dowiedziałem się też, że o roku 1577 wzmiankuje Przemysław Wiszewski w swoim opracowaniu „Świat na pograniczu. Dzieje Lubawki i okolic do 1810 r.”, gdzie można odnaleźć następujące stwierdzenie: „W bliżej nieznanym – także samym mnichom – okolicznościach stracili oni przed 2. połową XVI w. część posiadłości w Błażkowej. Tak zwana Błażkowa Górna nadal pozostawała własnością klasztorną, ale Błażkowa Dolna należała już do rodziny von Zedlitz zu Lomnitz. W 1594 r. jako dziedzic wsi »Blassdorf« występuje w rejestrach podatkowych Wolf Zedlitz. Rozdzielenie wsi musiało dokonać się w niespokojnym czasie, nie tylko nie zostało bowiem odpowiednio udokumentowane. Podział majątku rodził stałe konflikty między poddanymi obu panów. Ostatecznie przebieg granicy między dobrami musiał ustalić w 1577 r. starosta księstwa świdnickiego Maciej von Logau (Logaw) w obliczu »wieloletnich sporów« i z pomocą wysłannika kamery cesarskiej we Wrocławiu Jerzego Parcha⁴.

Ilustracja 2: Przebieg linii granicznej pomiędzy wioskami Nieder Blasdorf i Ober Blasdorf na mapie „Schmiedeberg” w skali 1:25.000 z 1886 roku; [1].

Przebieg linii granicznej pomiędzy wioskami Nieder Blasdorf i Ober Blasdorf można zobaczyć na mapie „Schmiedeberg” z 1886 roku⁵ (patrz ilustracja 2). Na zachód od miejscowości biegła ona na południe od

3 Fragment korespondencji e-mail z dnia 27 listopada 2017 roku.

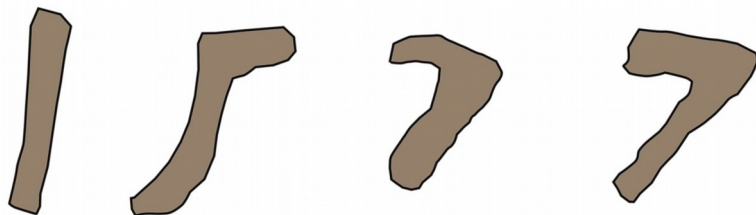
4 P. Wiszewski, *Świat na pograniczu. Dzieje Lubawki i okolic do 1810 r.*, [3]s.108.

5 Mapa Schmiedeberg, Meßtischblatt 3071, 1:25.000, 1886, [1].

gruntem to 134 cm, natomiast w połowie wysokości to ok. 110 cm (co daje średnicę odpowiednio ~43 i 35 cm). Mniej więcej w połowie wysokości słupa, poczynając od strony południowej w kierunku wschodnim, znajdują się cztery wykute cyfry tworzące datę „1577”. Wymiar tego napisu to ok. 9x32 cm.

Ilustracja 4: U góry wykonane we wrześniu 2019 roku fotografie poszczególnych cyfr tworzących datę 1577; dla zwiększenia ich czytelności wykonane zostały one przy bocznym świetle latarki. Poniżej odrys krawędzi cyfr odzwierciedlający ich wzajemne położenie i proporcje.

Wydaje się, że niemal wszystkie znane obiekty zabytkowe w Błazkowej pochodzą z XIX i XX wieku, bodajże jedynym wyjątkiem jest datowana na XVIII wiek brama przy zagrodzie nr 3⁷. Dlatego też pewnym zaskoczeniem jest fakt, że ów kamienny znak graniczny, będący prawdopodobnie najstarszym zabytkiem w tejże miejscowości, nie jest ujęty w „Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Lubawka”⁸.

Współrzędne opisywanego kamienia to N 50°44'13" oraz E 15°59'06".

***

Zbierając materiały dotyczące opisywanego przed chwilą kamienia granicznego z Błazkowej poszukiwałem w swojej skrzynce pocztowej dawnej korespondencji dotyczącej tego tematu – gdyż chciałem zacy-

7 M. Staffa (red.), *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, tom 8; [2]s.61.

8 Źródło: „Zarządzenie nr 9/2013 Burmistrza Miasta Lubawka z dnia 8 stycznia 2013 roku w sprawie: przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Lubawka”.

tować informacje przesłane mi niegdyś przez autora bloga „Ścieżką w bok”. Ku mojemu zaskoczeniu okazało się, że nie tylko z nim prowadziłem dyskusje na tenże temat! Otóż kilkanaście lat wcześniej otrzymałem e-mailem fotografię opatrzoną następującym komentarzem: „Zdjęcie to zostało zrobione pod Błażkową przy drodze mniej więcej w miejscu oznaczonym czerwonym kwadracikiem na zdjęciu mapy. To Pana region. Może potrafi Pan określić: co to za kamień? Na nim jest widoczny (prawdopodobnie) rok 1577. Może to kamień graniczny dóbr (np. klasztoru w Krzeszowie)? Tego nie wiem”⁹. Autorem cytowanych słów był pan Marek Lubicz-Woyciechowski, a ja następnego dnia odpisałem: „Niestety, ale na to pytanie nie jestem w stanie udzielić odpowiedzi – nic mi nie wiadomo na temat tego kamienia”¹⁰. Temat ten wówczas zbytnio mnie nie zainteresował.

Ilustracja 5: Archiwalne zdjęcie kamienia granicznego z Błażkowej. Fotografia: Marek Lubicz-Woyciechowski, wrzesień 2004.

W moim archiwum zachowała się niestety sama treść e-maila, bez załączonego zdjęcia i mapki. Natomiast ja sam całkowicie już nie kojarzę treści korespondencji sprzed kilkunastu lat: czy była tam mowa o tym samym kamieniu, czy też w Błażkowej zachowało się więcej kamieni granicznych z 1577 roku? O wyjaśnienie moich wątpliwości

---

9 Fragment korespondencji e-mail z dnia 29 czerwca 2005 roku.

10 Fragment korespondencji e-mail z dnia 30 czerwca 2005 roku.

postanowiłem poprosić autora, który już następnego dnia odpisał mi: „znalazłem zdjęcie kamienia z Błażkowej (...) Prawdopodobnie jest to kamień graniczny ziem należących do klasztoru w Krzeszowie (Błażkowa w połowie należała do klasztoru). Być może o ten kamień Panu chodzi”¹¹. Załączony opis lokalizacji kamienia oraz jego fotografia (patrz ilustracja 5) nie pozostawiają wątpliwości, że chodzi tutaj o kamień opisywany na poprzednich stronach. Pewnym zaskoczeniem może być wyjątkowo dobra czytelność cyfr wykutych na kamieniu, jednakże jest to najprawdopodobniej wynik celowego uwypuklenia ich konturów za pomocą kredy.

***

Jednakże czy opisywany kamień jest jedynym takowym znakiem granicznym z 1577 roku? Być może na dawnej granicy Błażkowej Dolnej i Błażkowej Górnej zachowały się inne tego typu obiekty?

Ilustracja 6: Trasa mojej wędrowki wzdłuż granicy dzielącej niegdyś wioskę Błażkowa.

15 września 2019 roku wybrałem się w teren z zamiarem odszukania jakichkolwiek śladów przebiegu dawnej granicy. Swoją wędrowkę rozpocząłem przy opisywanym tu kamieniu granicznym, po czym skierowałem się w kierunku wschodnim, idąc południowymi zboczami góry Skowroniec. Wzdłuż dawnej granicy dotarłem w miejsce odległe jakieś trzysta metrów od drogi krajowej numer 3, dalej linia graniczna przebiega przez chaszczę porastające brzegi płynącego cieku wodnego a poszukiwanie tu znaków granicznych wydaje się z góry skazane na

---

11 Fragment korespondencji e-mail z dnia 18 września 2019 roku.

porażkę – zawróciłem więc i tą samą drogą wróciłem do punktu wyjścia. Następnie samochodem udałem się na zachodni brzeg Bobru, gdzie zboczami Długiej Góry (niem. *Langer Berg*) ponownie usiłowałem wędrować wzdłuż dawnej granicy. Po pewnym czasie jednak poddałem się i wędrówkę swą kontynuowałem ścieżką wiodącą nieco na północ od granicy, a po zejściu z zachodniego zbocza wzniesienia powróciłem do samochodu leśną drogą.

W czasie swojej wędrówki odnalazłem jedynie kilka kamieni granicznych, jednakże zdecydowanie były to znaki współczesne. Oczywiście w opisywanej lokalizacji w dalszym ciągu mogą znajdować się nieodnalezione przeze mnie kamienie graniczne, gdyż szlak mojej wędrówki zaledwie „*meandrował*” śladem dawnej granicy (patrz ilustracja 6). Nie mogę więc twierdzić, że nie ma tu dawnych kamieni granicznych, jednakże podjęta przeze mnie próba ich odnalezienia nie przyniosła efektów.

BIBLIOGRAFIA

1. mapa Schmiedeberg, Meßtischblatt 3071, 1:25.000, 1886
2. Staffa Marek (red.), Słownik geografii turystycznej Sudetów, tom 8, Kotlina Kamiennogórska, Wzgórza Bramy Lubawskiej, Zawory, Wydawnictwo I-Bis, Wrocław 1997
3. Wiszewski Przemysław, Świat na pograniczu. Dzieje Lubawki i okolic do 1810 r., Wydawnictwo eBooki.com.pl, Wrocław 2015